

המגדר כן קובע? תמיכה חברתית בקורבנות-גברים של פגיעה מינית לעומת תמיכה בקורבנות-נשים ברשתות חברתיות בישראל

הילה לוינשטיין ברקאי

ממצאים רבים מצביעים על חשיבותה של תמיכה חברתית להחלמתם של קורבנות פגיעה מינית ועל השפעותיהן השליליות של תגובות שאינן תומכות. מרבית הספרות התמקדה בחשיפות אישיות במפגשי פנים-אל-פנים, ואילו בשנים האחרונות רבים מן הקורבנות פונים לרשתות חברתיות מקוונות וחושפים בפומבי את סיפוריהם האישיים. אך האם חשיפות אלו זוכות לתמיכה חברתית מצד גולשים אחרים או שמא מאפיינים של המרחב המקוון, כגון מחסור בקשר עין, מעודדים דווקא תגובות פוגעניות ולא תומכות? מחקר זה מבקש להשיב על שאלה זו באמצעות ניתוח תוכן של 1,890 תגובות גולשים לקורבנות של פגיעה מינית שנחשפו במסגרת מחאת #MeToo בישראל. נוסף על אפיון כללי של דפוסי התמיכה, המתבטאים בתגובות הגולשים לחשיפות אלו (תמיכה רגשית, אינפורמטיבית, רשתית, מעריכה ומעשית), מחקר זה מבקש לבחון את סוגי התמיכה שעוררו חשיפות של קורבנות-גברים לעומת חשיפות של קורבנות-נשים, מתוך הנחה שקורבנות גברית של פגיעה מינית מקבלת בחברה לגיטימציה פחותה מקורבנות נשית. ממצאי המחקר עולה כי רובן המכריע של התגובות לחשיפות האיטיות היה תומך, ואילו מיעוטן בלבד (1.1%) הפגין חוסר תמיכה. חשיפות של קורבנות-נשים נטו לעורר תמיכה

* ד"ר הילה לוינשטיין ברקאי, החוג לתקשורת, אוניברסיטת אריאל.
דואר אלקטרוני: hilalow@gmail.com

רגשית ורשתית רבה יותר מחשיפות של קורבנות־גברים, ואילו חשיפות של קורבנות־גברים נטו לעורר תמיכה מעריכה יותר מחשיפות של קורבנות־נשים. המסקנה היא שרשתות חברתיות מקוונות עשויות לספק מרחב תומך לקורבנות של פגיעה מינית משני המגדרים. התמיכה שנשים וגברים זוכים לה היא מסוגים שונים ומבטאת סטראוטיפים מגדריים כלפי קורבנותם.

מילות מפתח: תמיכה חברתית, מחאות רשת, #MeToo, פגיעה מינית

חשיפה אישית של פגיעה מינית היא תהליך ארוך ומורכב, המלווה ברגשות אשמה ובתחושות בושה ומבוכה (Andalibi, Haimson, De Choudhury, & Forte, 2016; Moors, & Webber, 2012). רבים מן הקורבנות בוחרים להימנע מחשיפת סיפוריהם לאחרים עקב המחיר הפסיכולוגי הלא מבוטל שבחירה זו גובה מהם, גם אם קבלת תמיכה חברתית היא חיונית לתהליך החלמתם (Borja, Callahan, & Long, 2006; Orchowski, Ullman, 2010; Gidycz, 2015; Orchowski, Untied, & Gidycz, 2013). עם זאת, התפשטות הנרחבת של "מחאות האשטאג" פמיניסטיות (hashtag feminism protests) כדוגמת #MeToo, #WhyIDidntReport או #NotOkay, הקוראות לקורבנות של פגיעה מינית להתאגד ולשתף את סיפוריהם בפומבי כדי לצמצם את שיח האשמה בנושא, מספקת לקורבנות מרחב חדש להיחשף בו.

ואכן, מחקרים רבים שניתחו את ההודעות שנכתבו במסגרת מחאות אלו – ה"פוסטים" ברשת "פייסבוק" או ה"ציוצים" ברשת "טוויטר" – מצאו כי רשתות חברתיות מספקות לקורבנות של פגיעה מינית מרחב חלופי להתבטא ולהתאחד בו, ומנכיחות את קולם במרחב הציבורי (Gallagher, Stowell, Parker, & Welles, 2019; Lokot, 2018; Salter, 2013). אף־על־פי־כן, מושא המחקר העיקרי במחקרים אלו הוא התוכן שכתבו הנפגעים. מחקרים שבחנו את דפוסי התגובה שהשיפות אישיות מעוררות בקרב ציבור הגולשים כמעט אינם בנמצא. האם חשיפות אישיות של פגיעה מינית המפורסמות ברשתות החברתיות זוכות לתגובות תומכות? ומאילו סוגים? זאת ועוד, אף שמדובר במחאות פמיניסטיות המבקשות להעניק תיקון לנשים מתוך הנחה שקולן מודר מן המרחב הציבורי (Loney-Howes, 2018; Maas, McCauley, Bonomi, & Leija, 2018; Salter, 2013), גם גברים שחוו פגיעה מינית בחרו להצטרף למחאות אלו ולהשוף אותה במסגרתן. זאת, כחלק משיח של גבריות חדשה, המערער על הנחות פטריארכליות המקשרות גבריות עם דומיננטיות ושליטה ומעניק לגיטימציה גם לקורבנות גברית (Javaid, 2017). האם התמיכה המקוונת בהם דומה במאפייניה ובהיקפה לתמיכה המובעת כלפי קורבנות־נשים?

מחקר זה מבקש להשיב על שאלות אלו באמצעות ניתוח תוכן של 1,890 תגובות גולשים לחשיפות אישיות של גברים ושל נשים שפורסמו במסגרת מחאת #MeToo בישראל. בכך מבקש המחקר להשיג שתי מטרות – תאורטית ומעשית. ראשית, אפיון

דפוסי התגובה כלפי חשיפות אישיות מקוונות עשוי ללמד באיזו מידה רשתות חברתיות יכולות להוות סביבה תומכת עבור קבוצות פגיעות כקורבנות תקיפה מינית. שנית, ההבחנה בין תגובות לחשיפות אישיות של נשים לבין תגובות לחשיפות אישיות של גברים עשויה לחשוף גם את קיומם או את העדרם של סטראוטיפים חברתיים המכלילים נפגעים של תקיפה מינית ממגדרים שונים (הן בעולם המקוון והן בעולם הממשי). בכך מבקש המחקר לתרום להבנת התפקיד שממלאות רשתות חברתיות, ובייחוד חשיפות אישיות מקוונות, בתהליכי ההחלמה של קורבנות פגיעה מינית.

חשיפה אישית של פגיעה מינית ותמיכה חברתית בסביבות לא־מקוונות

לפגיעה מינית עשויות להיות השפעות שליליות רבות על הקורבן: מדיכאון, חרדה ותחושת רווחה נמוכה (Campbell, Dworkin, & Cabral, 2009; Ullman & Filipas, 2001) ועד נדודי שינה, הפרעות אכילה והתמכרות לאלכוהול (Beydoun, Beydoun, 2001) ופגיעות נוספות (Kaufman, Lo, & Zonderman, 2012; Paolucci, Genuis, & Violato, 2001). לתופעות אלו מתלוות גם תחושות של אשמה ובושה, המשקפות שיח חברתי פטריארכלי הנוטה להאשים את הקורבנות בפגיעה ולצמצם את משמעויותיה (Russell & Oswald, 2016). אין תמה אפוא כי פגיעה מינית היא העברה הפחות מדווחת בארצות הברית (James & Lee, 2014, p. 2). ואילו בישראל, נתוני המשרד לביטחון פנים (רגב, עמרם, סידי ושיירי, 2014, עמ' 4) מורים כי כ־20% מן העברות שאינן מדווחות לרשויות הן עברות מין. הקושי לחשוף את הפגיעה אינו נחלתם של גופים רשמיים בלבד, אלא גם של גורמים בלתי רשמיים, כבני משפחה וחברים (Orchowski et al., 2013). חשיפה עצמית היא תהליך מורכב שעשוי להימשך זמן רב, ובמסגרתו חווה הקורבן בלבול וחוסר ודאות (Jacques-Tiura, Tkatch, Abbey, & Wegner, 2010; Ullman & Filipas, 2001). קורבנות של פגיעה מינית שבחרו להיחשף תיארו את החוויה כקשה, כזו שמיקמה אותם בעמדה פגיעה והוסיפה על הלחץ הנפשי שלהם (Andalibi et al., 2016; O'Neill, 2018). אף־על־פי־כן, חשיפת הפגיעה עשויה לסייע לתהליך ההחלמה של הקורבנות ולהניב עבורם תוצאות חיוביות. ממצאים עקיבים מסביבות מחקר שונות מורים כי קורבנות שנחשפו וזכו לתגובות של תמיכה, כגון אמפתיה והכלה רגשית, המכירות בסבלם ומספקות להם תחושת ביטחון ושייכות, שיפרו שיפור משמעותי את תחושת הערך העצמי שלהם וסבלו פחות מתסמינים פוסט־טראומטיים (Ahrens, Stansell, & Jennings, 2010; Orchowski & Gidycz, 2015; Ullman, 2010; Ullman & Filipas, 2001). לעומת זאת, תגובות של העדר תמיכה, כגון חוסר הכרה בפגיעה, האשמת הקורבן או ניתוק הקשר עמו, נמצאו כבעלות השפעות שליליות על הנפגעים (Borja et al., 2006; Jacques-Tiura et al., 2010; Ullman & Filipas, 2001). במילים אחרות, חרף התועלת האפשרית בחשיפתה האישית של הטראומה, החשיפה עצמה אינה משפרת את תהליך ההחלמה של הקורבנות, אלא מידת התמיכה החברתית שהיא מניבה.

חשיפה אישית של פגיעה מינית בקרב גברים

כל האמור עד כה מקבל משנה תוקף בהקשר של גברים שהם קורבנות של פגיעה מינית. בשיח החברתי הפטריארכלי, גבריות מקושרת עם תכונות כגון דומיננטיות, עליונות ושליטה. הכוח בחברות אלו הוא ערך מרכזי להבנייתה של זהות גברית הגמונית (Javaid, 2017), ובמסגרתה גברים נתפסים כחזקים, עצמאיים וקשוחים, לעומת נשים, הנתפסות ככנועות וצייתניות. שיח זה מכיל גם הנחות על מיניות, הנתפסת כתכונה גברית טבעית ומתפרצת ומבטאת את הדומיננטיות הגברית לעומת הסבילות הנשית (Hlavka, 2017). סטיגמות נוספות הרווחות בחברות אלו מייחסות לגברים עניין תמידי במין, ולצד זה מייחסות להם יכולת פיזיולוגית מוחלטת להתנגד לקיום יחסי מין בניגוד לרצונם (Stermac, Del Bove, & Addison, 2004). לפי משוואה זו, גברים שנפלו קורבן לפגיעה מינית כשלו בתפקידם כגברים "אמתיים" והם נתפסים כנשיים וחלשים (Du Mont, Macdonald, White, & Turner, 2013).

בהתאמה להנחות אלו, רובה המכריע של הספרות התאורטית על פגיעה מינית מתמקד בקורבנות-נשים. מיעוט המחקר על קורבנות-גברים עשוי לנבוע לא רק מן השיעור הנמוך של פגיעות בגברים מכלל התקיפות המיניות המדווחות,¹ אלא גם בגלל האופנים שבהם אלימות מינית כלפי גברים הומשגה לאורך שנים ברמות החברתית והמשפטית (Hlavka, 2017; Russell & Oswald, 2016). אונס ותקיפה מינית מוסגרו על-ידי התנועה הפמיניסטית כ"נושא נשי" שמקורו בדיכוי הכללי שנשים חוות בחברות פטריארכליות, ורק בשנות ה-80 של המאה ה-20 החלו חוקרים להתייחס גם לגברים כמי שקורבנותם ראויים לבחינה מחקרית (Young, Pruett, & Colvin, 2016). אף-על-פי-כן, חלקם היחסי של המחקרים על גברים כקורבנות של פגיעה מינית עדיין נמוך משמעותית מחלקם היחסי של מחקרים על קורבנות-נשים (Javaid, 2017).

מעט הקורבנות-הגברים שנחקרו בספרות התאורטית על פגיעה מינית חזרו על הטענה כי ציפיות נורמטיביות באשר לגבריותם עיכבו את החלטתם לחשוף את הפגיעה שחוו (Chapleau, Oswald, & Russell, 2008; Sorsoli, Kia-Keating, & Grossman, 2008). מחקרן של אולמן ופיליפס (Ullman & Filipas, 2005) אף מצא כי לא רק שגברים נטו לחשוף את פגיעתם בשכיחות יחסית נמוכה מזו של נשים, אלא הם אף זכו לתגובות תומכות בשיעורים נמוכים יותר. לטענתם של דייויס ורוג'רס (Davies & Rogers, 2006), סטראוטיפים מגדריים משפיעים על התגובות לחשיפות אישיות של פגיעה מינית. נשים שחשפו את קורבנותן מואשמות לרוב כי התנהגותן, כגון פלרטוט או חוסר זהירות, היא שהובילה אל הפגיעה, ואילו קורבנות-גברים מואשמים כי הפגינו

1 לפי נתוני איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית (2018), מתוך כלל הפניות למרכזי הסיוע, 87% נוגעות לפגיעה בנשים, נערות וילדות ורק 13% נוגעות לפגיעה בגברים, נערים וילדים. זאת, על אף העובדה שעד גיל 16 שיעור הפגיעות בקרב בנים נמוך רק ב-1.5% משיעור הפגיעות בקרב בנות (קידר ברוך, 2019).

חולשה ולא מנעו את התקיפה בעת התרחשותה. ממצאים אחרים מורים שגברים שהיו קורבנות של פגיעה מינית נתפסים כסובלים מפוסט־טראומה פחות מנשים, ולעתים אף מיוחסת להם הנאה מן האקט המיני שהפגיעה כללה (Peterson, Voller, Polusny, & Murdoch, 2011). המוסכמות החברתיות המזהות גבריות עם דומיננטיות ושליטה וקורבנות גברית עם סבילות וחולשה עשויות להיות חסם ייחודי עבור גברים שהם קורבנות של פגיעה מינית, והן עשויות להסביר מדוע גברים נוטים להימנע מלחשוף את קורבנותם ומלהיעזר במנגנוני סיוע פורמליים (Weiss, 2010).

עם זאת, בעשורים האחרונים חל כרסום במעמדו של שיח הגבריות ההגמוני, וצורות אחרות של גבריות מבקשות לקבל לגיטימציה. תפיסות אלו מבקשות לערער על הדיכוטומיה גבריות-נשיות וטוענות כי זהות גברית היא מושג היברידי, בעל טווח נרחב, המשלב גם תכונות שנתפסות כנשיות (Bridges & Pascoe, 2014). לפי גישה זו, גברים אינם בהכרח דומיננטיים ובלתי פגיעים, אלא עשויים לבטא גם רגישות וחולשה. בהתאם לכך, שיח זה מכיר בקשיים הייחודיים שחווים קורבנות גברים ומבקש להעניק להם לגיטימציה חברתית (Messerschmidt, 2015). במסגרת זו קמו, למשל, מוקדי סיוע המיועדים לקורבנות גברים, שמטרתם היא, בין היתר, לספק לקורבנות "הקשבה לא שיפוטית ותמיכה רגשית" (קווי החירום לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, 2020).

במקביל לשינויים חברתיים אלו, בשנים האחרונות התפתחו אפשרויות טכנולוגיות חדשות לשיתוף של תכנים רגישים ולחשיפתם בפני אחרים. פורומים מקוונים, יומני רשת (בלוגים), קבוצות ייעודיות ורשתות חברתיות מספקים לקורבנות של פגיעה מינית, גברים ונשים, מרחב חדש ובו הם יכולים לחשוף את סיפוריהם האישיים. האם הם מהווים גם סביבה תומכת עבורם?

רשתות חברתיות, מחאות פמיניסטיות וחשיפות אישיות של נפגעי תקיפה מינית במרחב המקוון

אינטראקציות מקוונות ככלל, וברשתות חברתיות בפרט, נהנות מכמה תכונות המבחינות אותן מאינטראקציות פנים-אל-פנים וטומנות בחובן פוטנציאל חיובי עבור נפגעי תקיפה מינית. תכונה אחת היא אופיין המרושת של רשתות חברתיות המעניק להן כוח מלכד. פונקציות רשת כגון תגי הקבצה (hashtag, להלן האשטאג) – אותה תגית משותפת המאפשרת לתייג נושא ולשלוף משתמשים ותכנים שבהם היא מופיעה – מאפשרות לפרטים החולקים מאפיינים משותפים להתאחד ולנהל אינטראקציות סביב נושא, חוויה או תחום עניין (Giglietto & Lee, 2017; Lokot, 2018). בלי קשר למיקומם הגאוגרפי או למאפייניהם הפיזיים. בדרך זו יכולים קורבנות של פגיעה מינית למצוא בקלות יחסית פרטים שחוו אירועים דומים ובכך להפחית מתחושת הבדידות שלהם (Papacharissi, 2016).

תכונתן הנוספת של סביבות מקוונות היא היותן מתווכות-מסך. לפיכך, קורבנות פגיעה מינית החושפים את סיפוריהם ברשתות חברתיות אינם צריכים לחשוש ממראם הפיזי בעת החשיפה או מן התגובות הפיזיות שהיחשפותם תעורר בקרב הנמענים (Chaudoir & Fisher, 2010). תכונה שלישית של מרחבים מקוונים היא שהם אינם כפופים לאילוצי זמן. בכך הם מאפשרים לנפגעי תקיפה מינית מידה גדולה יותר של שליטה הן בתוכן החשיפה והן בתזמון הקריאה של התגובות לה, ואלו יכולים להיות מושהים ולא סימולטניים (O'Neill, 2018; Schouten, Valkenburg, & Peter, 2007). תכונה רביעית של סביבות מתווכות-מחשב היא יכולתן להקנות אנונימיות למשתמשים בהן, וזו עשויה להקל על חשיפה של חוויות מכאיבות ולהפחית את החשש מן האופן שבו היא תתקבל על-ידי אחרים (Andalibi et al., 2016).

אף שהתכונות הללו יכולות לפעול גם בכיוון ההפוך, כלומר, לעודד משתמשים להסיר עכבות ולנצל את הריחוק מנמעניהם כדי להגיב בדרך פוגענית (Suler, 2004), מחקרים מורים שהחשש של נפגעי תקיפה מינית להיחשף בפני אחרים נוטה להצמצם בסביבות מקוונות (Bogen, Bleiweiss, & Orchowski, 2018; Moors & Webber, 2012). זאת ועוד, בשנים האחרונות מתעצמות תנועות מחאה פמיניסטיות הקוראות לקורבנות של פגיעה מינית לחשוף את סיפוריהם האישיים בגלוי ולא במסווה. מטרתן של מחאות אלו היא להגביר את המודעות החברתית להיקפן של פגיעות מיניות ובכך לפרק את שיח האשמה והבושה הכרוך בהן (Maas et al., 2018; Salter, 2013). למשל, למחאת #MeToo, שיזמה השחקנית האמריקנית אליסה מילאנו לאחר פרסום עדויות על תקיפות מיניות שיטתיות של המפיק ההוליוודי הרווי וינשטיין, נענו מיליוני גולשים וגולשות ברחבי העולם. יממה לאחר שמילאנו העלתה את הודעתה ברשת טוויטר, ההאשטאג #MeToo שותף בטוויטר יותר מחצי מיליון פעמים, והופיע בכ-12 מיליון הודעות ברשת פייסבוק (Mendes, Ringrose, & Keller, 2018).

חשיפות אישיות מקוונות של נפגעי תקיפה מינית ותמיכה חברתית

המחאות שתוארו לעיל מהוות גם כר פורה למחקרים אקדמיים הבוחנים את אופני ההבניה של הנרטיבים החלופיים שהן מציעות בשיח החברתי. באמצעות ניתוח תוכן של 3,500 הודעות רשת (פוסטים) ממחאת #MeToo באוקראינה הדיגיטלית לוקוט (Lokot, 2018) כיצד חשיפות אישיות של תקיפה מינית עשויות להשפיע על השיח בנושא הן בעולם הדיגיטלי המקוון והן בעולם הממשי (שם, עמ' 814). מחקרם של גלגר ועמיתיו (Gallagher et al., 2018), שמיפה יותר מ-1.5 מיליון הודעות רשת (ציוצים) מהשבועיים הראשונים של מחאת #MeToo, הראה שככל שפרטים נחשפו לסיפורים רבים יותר של אחרים, כך הם נטו להיחשף יותר בעצמם ולחלוק מידע נרחב יותר מן התקיפות שחוו. מסקנת המחקר הייתה שמחאות האשטאג פמיניסטיות יוצרות מרחב ציבורי בטוח לחשיפה של פגיעה מינית, מרחב המאחד פרטים לכדי נרטיבים קולקטיביים שבכוחם לצמצם סטיגמות על קורבנות של פגיעה מינית.

כפי שאפשר להבין, המוקד המשותף למחקרים אלו הוא השיח החברתי-פוליטי המשתקף בסיפורים האישיים של משתתפי המחקר, ואילו התגובות לסיפורים אלו כמעט ולא נחקרו. החסך האמפירי בנושא זה מקבל משנה תוקף בהינתן: (א) שהתגובות שמקבלים קורבנות תקיפה מינית הן בעלות חשיבות גדולה לרווחתם האישית ולתהליכי ההחלמה שלהם (Ullman, 2010; Orchowski & Gidycz, 2015; Ahrens et al., 2010; Ullman & Filipas, 2001), (ב) שברשתות חברתיות מתאפשרים דפוסי תגובה מהירים ופשוטים (Schouten et al., 2007), (ג) שרבים מן הקורבנות משתפים את סיפוריהם ברשתות חברתיות, ומגמה זו מתעצמת ככל שגוברות מחאות חברתיות המעודדות חשיפות אישיות (Bogen et al., 2018).

בין המחקרים היחידים שניתחו את התגובות החברתיות כלפי חשיפות מקוונות של נפגעי תקיפה מינית אפשר למנות את מחקריהם של מורס ו־וובר (Moors & Webber, 2012), בוגן ועמיתיה (Bogen, Bleiweiss, Leach, & Orchowski, 2019), הוסטרמן ועמיתיה (Hosterman, Johnson, Stouffer, & Herring, 2018) ואנדליבי ועמיתיה (Andalibi et al., 2016). מורס ו־וובר ניתחו תגובות לשרשורים בפורטל "יאהו!" שנפגעי תקיפה מינית שיתפו בהם את סיפוריהם, ומצאו שמרביתן סיפקו תמיכה רגשית או אינפורמטיבית. בוגן ועמיתיה ניתחו את השימוש בהאשטאג #NotOkay בתגובות של גולשים לחשיפות אישיות של תקיפה מינית ומצאו שימש להבעת תמיכה רשתית בקורבנות. הוסטרמן ועמיתיה ניתחו 2,782 "ציוצים" שכללו את ההאשטאג #MeToo ומצאו שהשימוש בו נועד לספק בעיקר תמיכה אינפורמטיבית – מידע תומך לקורבנות פגיעה מינית. אנדליבי ועמיתיה מצאו שאנונימיות היא משתנה מפתח הן בחיפוש תמיכה חברתית מקוונת והן בסיפוק שלה.

מחקרים אלו הם ניסיון חשוב לאפיין את דפוסי התמיכה המקוונים בנפגעי תקיפה מינית שבחרו להיחשף ברשתות חברתיות. עם זאת, הם סובלים מכמה חולשות מתודולוגיות, ובראשן מדגם קטן או ייחודי, כגון ניתוח של תגובות בעלות האשטאג מסוים בלבד, המחמיץ חלק גדול מן התגובות לחשיפות. נוסף על כך, בדומה לספרות הכללית העוסקת בפגיעה מינית, גם המחקרים הספורים על חשיפה אישית של פגיעה מינית ברשת האינטרנט התמקדו באופן כמעט בלעדי בקורבנות נשים ולא בחנו אותן לעומת קורבנות גברים. זאת, חרף הרגישות הגדולה של גברים שנפגעו מינית לתגובות חברתיות, ועל־אף רגשות הבושה והאשמה הייחודיות הנלווים לפגיעתם (Hlavka, 2017). למיטב ידיעתנו, אין בנמצא מחקרים שבחנו דפוסי תגובה כלפי חשיפות אישיות של פגיעה מינית ברשתות החברתיות על בסיס מגדרי.

מטרה ושאלת המחקר

מחקר זה מבקש לצמצם פערים אלו ולתרום להבנת התפקיד שממלאות רשתות חברתיות בתמיכה חברתית בקורבנות פגיעה מינית משני המגדרים. ממטרה זו נגזרו שתי שאלות מחקר, ואלו הן:

- א. מהו אופי התמיכה החברתית בקורבנות של פגיעה מינית שחשפו את סיפוריהם האישיים ברשתות חברתיות?
- ב. האם יש הבדלים בדפוסי התמיכה המופנים כלפי גברים וכלפי נשים בהיחשפם כקורבנות של פגיעה מינית?

שיטה

שיטת המחקר היא ניתוח תוכן של 1,890 תגובות גולשים לחשיפות אישיות של קורבנות פגיעה מינית ששיתפו את סיפוריהם ברשתות פייסבוק וטוויטר במהלך השבועיים הראשונים של מחאת #MeToo (מ־17 עד 31 באוקטובר, 2017). הניתוח התבסס על שיטת מחקר משולבת – כמותית ואיכותנית, כדי לבחון את מאפייניה של התמיכה החברתית המקוונת הן לרוחב והן לעומק. הניתוח הכמותי כלל התפלגות של סוגי התגובה השונים ומבחן סטטיסטי לבהינת מובהקות סטטיסטית של ההבדלים בסוגי התגובה כלפי גברים וכלפי נשים שהיו קורבנות של פגיעה מינית. שיטה זו התבצעה בדרך דדוקטיבית והחילה קטגוריות מובנות מראש של סוגי תמיכה חברתית על תגובות הגולשים, במטרה לבדוק את התפלגותן ואת ההבדלים ביניהן. הניתוח האיכותני כלל גם בחינה אינדוקטיבית של דפוסי האינטראקציה בין גולשים שונים וניתוח נושאי שלהם, כדי לחשוף תפיסות והנחות אידאולוגיות העומדות בבסיס התגובות, ואשר לא נכללו במסגרת הקידוד הכמותי.

דגימה

תהליך הדגימה היה אקראי והורכב מכמה שלבים. תחילה, בוצע חיפוש של הביטוי #MeToo (בהטיות שונות) בחשבונות ציבוריים של משתמשים ישראלים ברשתות פייסבוק וטוויטר באמצעות מנוע חיפוש ייעודי של חברת ניטור המדיה "ויגו". חיפוש זה הניב קרוב ל־7,000 תוצאות. מתוצאות אלו סוננו כל התוצאות שלא היו חשיפה אישית של הקורבן אלא התייחסות כללית למסע המחאה, ולפיכך לא היו רלוונטיות למטרת המחקר. נוסף על כך, סוננו חשיפות אישיות של קורבנות שפורסמו בקבוצות אידאולוגיות, כגון "אחת מתוך אחת", משום שהיה סביר להניח שדפוסי התגובה לקורבנות בקבוצות אלו ייטו לתמוך בעיקר בנשים לעומת חשיפות של קורבנות בסביבות שאינן אידאולוגיות. לאחר סינון זה נותרו 520 סיפורים אישיים של קורבנות פגיעה מינית. מתוצאות אלו סוננו 49 סיפורים אישיים שלא עוררו אף תגובה אחת, וכך נותרו 471 סיפורים אישיים שעוררו למעלה מ־19,000 תגובות. בשלב זה חולק המדגם לארבע שכבות: הסיפורים האישיים חולקו לכאלו שכתבו קורבנות גברים ולכאלו שכתבו קורבנות נשים, בשילוב עם חלוקתם לפוסטים בפייסבוק ול"ציוצים" בטוויטר. מכל שכבה בנפרד נאסף אקראית כל סיפור אישי עשירי ונדגמו ממנו כל התגובות,

ובסופו של דבר מנה המדגם 1,890 תגובות ל־47 סיפורים אישיים של קורבנות פגיעה מינית: נשים כתבו 71% מן החשיפות ו־29% מן החשיפות כתבו גברים.

מפתח הקידוד

כדי לזהות את דפוסי התמיכה בתגובות לסיפורי הקורבנות, נעשה שימוש במודל ה־SSBC (Social Support Behavioral Code) של קוטרונה וסור (Cutrona & Suhr, 1992) המציע חמש קטגוריות על לתמיכה חברתית: תמיכה רגשית – הבעת אמפתיה, סימפטיה ודאגה; תמיכה אינפורמטיבית – מתן מידע מועיל או עצה; תמיכה מעריכה (esteem support) – הבעת מחמאות וחיזוקים שנועדו לשפר את הדימוי העצמי של הנתמך; תמיכה רשתית (network support) – מתן תחושת שייכות קבוצתית או חברתית; תמיכה מעשית (tangible support) – הצעת עזרה אינסטרומנטלית, כגון סיוע כלכלי. מאחר שחשיפות אישיות של פגיעה מינית עשויות להניב גם תגובות שאינן תומכות (Ullman, 2010; Ullman & Filipas, 2001; Jacques-Tiura et al., 2010), הקידוד כלל גם קטגוריה של אי־תמיכה. בקטגוריה זו נכללו תגובות שהביעו ספק באמתות החשיפה, שהקטינו מערכה או שמתחו ביקורת על הקורבן. תגובות שלא ענו גם על אחת מן הקטגוריות שנמנו לעיל סווגו כ־"אחר". לוח 1 מדגים סוגי תגובה לפי הקטגוריות המקודדות. תגובות רבות כללו יותר מסוג תמיכה אחד, למשל: "הלב נשבר למקרא המילים. והגרון חנוק. מבינה עמוקות עד כאב, גם אני עברתי חלק ממה שאת מתארת. מחבבת אותך אמיצה יקרה שלי. שולחת כוחות עוטפים ומחזקים". במקרים כאלו, כל סוג תמיכה קודד בנפרד.

לוח 1: סוגי תגובה לחשיפות אישיות של גברים ונשים שפורסמו במחאת #MeToo

סוג התמיכה	ביטוי התמיכה בתגובות
תמיכה רגשית	"וואו. כל כך קשה לשמוע. חיבוק גדול". "כל כך מכירה את התחושה. הכי חשוב שתזכרי שאת לא אשמה. ♥". "רק מלקרא נהיה לי טראומה קטנה, אז אני מתאר לעצמי מה זה לעבור בעצמך את כל הפגיעות הללו".
תמיכה אינפורמטיבית	"תתקשר ל־1203, זה קו סיוע והם ממש עוזרים".
תמיכה מעריכה	"אתה וגברים נוספים שמשתפים בפגיעות שלנו כגברים פורצים את הדרך לאחרים שאין להם עדיין קול ובטוחים שזה קרה רק להם". "איזה אומץ צריך בשביל לחשוף את מה שחשפת. תמיד היית אמיצה. תותחית!". "אוהבת אותך ואת האומץ שלך ואת ההבנה העמוקה שלך שמותר לחיות כאדם חופשי בלי שתצטרכי "לשלם" על זה. ואוהבת את הנכונות שלך לשנות את העולם שלנו לטובה. תודה אינסופית לך על כל אלה ועל כך שאת את ולא מוותרת עלייך".

סוג התמיכה	ביטוי התמיכה בתגובות
תמיכה רשתית	"מאמי אני אתך! עומדת מאחוריך". "גם אני. וכל אישה בעצם. עצוב שזאת המציאות שלנו".
תמיכה מעשית	"תדברי אתי אם את צריכה עזרה לממן את התהליך המשפטי".
חוסר-תמיכה	"משהו בסיפור שלך נשמע לא אמין". "אין לי הערכה אליך כלל וכלל. בין השורות ניתן להבין ששידרת שאת אובייקט מיני".

תהליך הקידוד ומהימנות בין שופטים

את תהליך הקידוד ביצעו המחברת ושני עוזרי מחקר – סטודנט וסטודנטית לתארים מתקדמים שביצעו בעבר ניתוחי תוכן. תהליך הקידוד היה פתוח ובוצע בשני שלבים: ראשית, קודדו 50 תגובות על-ידי כל אחד מן השופטים בנפרד. לאחר מכן השופטים חידדו את מפתח הקידוד בהתאם לפערים שנתגלו ביניהם. על סמך ההתאמות שבוצעו, קודדו שוב 50 תגובות על-ידי כל אחד מהשופטים. בשלב זה חושבה ביניהם מהימנות בין שופטים באמצעות מקדם אלפא בשיטת קרונברך, והיא התגלתה כגבוהה בכל הקטגוריות, למעט הקטגוריה תמיכה מעשית, שנתגלתה בתגובות בודדות ולכן לא נכללה בניתוחים הסטטיסטיים. נמצאו ערכי המהימנות האלו: $\alpha = .92$ לתמיכה רגשית; $\alpha = .91$ לתמיכה אינפורמטיבית; $\alpha = .93$ לתמיכה מעריכה; $\alpha = .89$ לתמיכה רשתית; $\alpha = .94$ לחוסר-תמיכה; $\alpha = .88$ לסיווג "אחר".

ממצאים

רובן המכריע (98.9%) של התגובות לחשיפות אישיות של פגיעה מינית היו תומכות, הן כלפי גברים והן כלפי נשים. לוח 2 מציג את התפלגות כלל התגובות לסוגיהן. מלוח 2 עולה כי סוגי התמיכה הנפוצים ביותר, בפער משמעותי מסוגי התמיכה האחרים, הם תמיכה מעריכה (59.2% מן התגובות) ותמיכה רגשית (55.2% מן התגובות). יותר ממחצית התגובות כללו לפחות ביטוי תמיכה אחד שנועד להגדיל את הביטחון העצמי של הקורבנות ולבטא כלפיהם הערכה ("תודה שחלקת", "אני גאה בך", "תותח/ית", "אמיצ/ה", "מעורר/ת השראה") או להפגין כלפיהם רגשות של חיבה ואמפתיה ("אהוב/ה שלי", "חיבוק גדול", "מצטערת שנאלצת לעבור את זה", "הלב שלי יוצא אליך", "חשבתי שאני מחוסנת כבר לסיפורים כאלה. והנה אני יושבת פה ובוכה").

לוח 2: שכיחות יחסית של סוגי התגובה ברשתות החברתיות לחשיפות אישיות של גברים ונשים קורבנות פגיעה מינית

סוג התגובה	שכיחות יחסית בתגובות (%) N = 1,890
תמיכה מעריכה	59.2%
תמיכה רגשית	55.2%
תמיכה רשתית	10.6%
תמיכה אינפורמטיבית	2.3%
חוסר תמיכה	1.1%
אחר	9.0%

הערה: סך כל השכיחויות היחסיות עולה על 100% מאחר שתגובות רבות כללו יותר מסוג אחד של תמיכה.

ביטויי ההערכה החמיאו בעיקר לאומץ לבם של הקורבנות שבחרו לשתף בפומבי את סיפורם. ביטויי חיבה הובעו הן בדרך מילולית והן בדרך חזותית, בדמות צלמיות של לב, נשיקה או חיבוק. נוסף על ביטויי החיבה, התמיכה הרגשית התבטאה גם בהבעת אמון בקורבנות והכרה בכאבם. לדוגמה:

תגובה א: נשמה יפה. אתה עברת חוויה נוראית וקשה. אתה ממש לא צריך להתבייש שבכית. הפוסט שלך ממש מסעיר את הנפש ומבעיר את הלב.
תגובה ב: אתה לא אשם! מאמינה וכל כך מצטערת שעברת את זה. חיזוק ♥ ♥ ♥

שכיחותה היחסית של תמיכה רשתית (10.6%) הייתה גדולה פי ארבעה משכיחותה היחסית של תמיכה אינפורמטיבית (2.3%), שהייתה סוג התמיכה הפחות נפוץ. תמיכה רשתית התבטאה בעיקר בהוספה של ההאשטאג # גםאני לתגובה או בהצהרה על שותפות גורל עם הקורבן. לדוגמה:

כמה כואב לקרוא [...]. וכמה הסיטואציה מוכרת עד להכאיב לרוב הנשים בעולם. הזכרת את אימא שלך בסוף ואני מוצאת את עצמי חושבת על הסיפורים של האימהות שלנו, שחלקן רק עכשיו מספרות עליהם, והסבתות שלנו שלא העזו לספר כמעט, והדורות שקדמו להן שלא הייתה להן אפילו לגיטימציה לחשוב, ובטח לומר שמה שעושים להן הוא לא בסדר, ואני מצטמררת. שמחה על ההקלה שהגיעה אלייך שבכל זאת מלווה למועקה של השנים הרבות. הלוואי שהדורות שיבואו אחרינו לא יצטרכו יותר לספוג, ובטח לא לשמור בבטן.

בניגוד לתגובות תומכות מעין אלו, שכיחותן היחסית של תגובות לא־תומכות הייתה נמוכה מאוד (1.1%). יתר על כן, מעט התגובות הלא־תומכות עוררו כמעט תמיד תגובות נגד מצד מגיבים אחרים שנחלצו להגנת הקורבנות. התגובות הלא־תומכות הביעו לרוב פקפוק באמינות דברי הקורבנות או האשימו אותם במתרחש. סוג עיקרי נוסף של תגובות לא־תומכות נסוב סביב שאלת החשיפה של זהות הפוגע. חלק ניכר מן המגיבים הלא־תומכים טען שאי־חשיפת שמו של הפוגע פוגמת באמינות הקורבן. באופן כמעט מלא, תגובות אלו עוררו התגייסות של יתר המגיבים לטובת הקורבנות, קראו למגיבים הלא־תומכים לחזור בהם מדבריהם, ניסו להסביר להם מדוע דבריהם פוגעניים ואף כינו אותם בכינויי גנאי. במוקד תגובות הנגד עמדה התנגדות הן להנחה שקורבנות נושאים באחריות מסוימת לפגיעתם והן להנחה שהם בודים פגיעה כדי להפיק רווח כלשהו. זו, למשל, אחת התגובות הלא־תומכות שנכתבו בתגובה לחשיפה אישית של אונס, שבה הקורבן סיפקה את גרסתה להשתלשלות המקרה שאירע כ־15 שנה קודם לחשיפה, אך לא חשפה את זהות האנס:

אני מבין שזו התקופה, שבה נשים כפטוריות אחרי הגשם, מוציאות סיפורים מהביועדם מלפני 30 שנה, וכמובן שלא התלוננו. אני מצטער לפחות במקרה שלך אני לא קונה את זה. יותר מדי סיפורים מוזרים, אם את באמת אמיצה, ואם באמת הותקפת, תתכבדי ותתלונני, ותחשפי את הפושעים, כי מה שאת עושה זה יותר גרוע, ומטיל צל כבד על ציבור נרחב של גברים שרובם המוחלט, צריך להתמודד עם עיניים מאשימות מעכשיו. נראה לי שקצת חסר לך קצת תשומת לב.

כותב הדברים עורר תגובות רבות שניסו להסביר לו מדוע דבריו גורמים נזק ("אתה מבין שבגלל גברים כמוך, נשים לא ממהרות לדבר?") או לשכנעו כי הוא טועה ("אני מקווה שתשכיל לפקוח עין ולשים לב כמה נשים מוטרדות ומותקפות במסגרות, ברחוב ובבית, ולהבין שאין שום דבר מפתיע או בלתי סביר בעדות הזאת"). חלק ניכר מתגובות הנגד לא הסתפקו בהסברים ענייניים והוסיפו גם מילות גנאי ("אדם אטום", "שונא נשים", "אפס קטן וחסר לב"). במקרה אחר, אחד המגיבים כתב את התגובה הבאה:

זה סיפור מעניין מאוד וריגש אותי. אבל למה בדיליי [delay] של 20 שנה. יש מצב שהמצב הכלכלי שלך על הפנים ובא לך להוציא איהו 100 אלף. זה נשמע יותר אמתי ...

הטקסט הזה עורר 15 תגובות נזעמות שלא כללו מידע אינפורמטיבי כלל אלא רק קריאות גנאי (כגון "לא אתפלא אם אנסת כמה נשים בחיך", "חלאה" ו"מכוער").

נוסף על כך, במקרים שבהם התגובה הלא-תומכת נכתבה על-ידי אישה, ביטאו חלק ניכר מן התגובות הפתעה ואכזבה מ"חוסר האחוה" הנשי ומחו על תוכן הדברים, לרוב ללא ביטויי גנאי. בתגובה לחשיפה אישית של אישה שתיארה כי נאנסה לאחר שהייתה שיכורה, כתבה אחת המגיבות:

למה לא התלוננת במשטרה? וכן, נשים שמשתכרות עד אובדן שליטה וזיכרון מסתכנות בתקיפה בתאונה ובעוד אלף בעיות. קחי אחריות ויותר אל תשתכרי.

התגובה עוררה עשר תגובות נגד שהתרעמו על הדברים ("סירייסלי [seriously]? זה מה שלקחת מהסיפור הזה? למה שעשית בתגובה שלך קוראים האשמת הקורבן"), הביעו תקווה שכותבת התגובה מעולם לא הותקפה בעצמה ("ושאם כן, אני מקווה שזכית ליותר אמפתיה מזו שאת מגלה כאן") וקראו לה למחוק את התגובה ("הביזיונית הזאת. את עושה צחוק מעצמך"). אחת התגובות כינתה את התגובה "מטורפת" ונימקה:

זו תגובה שהיא לא פחות ממטורפת. עובי סולידריות נשית, עובי התעלמות מוחלטת מכך שזה פוסט על כאב, ללא שיימינג [ביוש] ושממש אין סיבה להשתלחות. עובי את העובדה שעל השאלה הפשטנית "למה לא התלוננת במשטרה" יש עכשיו אלפי תשובות מאלפי נשים שמודות שלא יכלו ו[לא] הצליחו, משלל סיבות. את באמת חושבת שהפתרון למניעת המקרה המדובר הוא שהיא לא תשתה יותר? את קוראת את הסיפור הזה, ומה שאת רואה זה נרטיב של חוסר אחריות נשי ואובדן שליטה?

כדי לבחון אם יש הבדל בסוגי התגובה שהופנו כלפי גברים וכלפי נשים שנחשפו כקורבנות של פגיעה מינית, נערך מבחן חי בריבוע (χ^2) לאי-תלות. תוצאות המבחן מוצגות בלוח 3.

מלוח 3 עולה כי הקשר בין המגדר לבין סוג התגובות שהקורבנות מעוררים נמצא מובהק סטטיסטית בכמה סוגי תמיכה: בתמיכה מעריכה, בתמיכה רגשית ובתמיכה רשתית. קורבנות נשים שנחשפו ברשתות החברתיות עוררו תמיכה רגשית ותמיכה רשתית רבות יותר מגברים, ואילו קורבנות גברים שנחשפו בהן עוררו תמיכה מעריכה רבה יותר מנשים. במילים אחרות, ביטויי התמיכה בקורבנות נשים נטו לכלול חיזוקים רגשיים על-ידי הבעת אמפתיה, סימפטיה וחיבה וכן ביטויים של השתייכות לקבוצה ושותפות גורל. התמיכה בקורבנות גברים, לעומת זאת, נטתה לכלול מחמאות והבעת אמון ביכולותיהם. לא נתגלו הבדלים מובהקים סטטיסטית בין גברים לבין נשים בתמיכה אינפורמטיבית או בחוסר תמיכה כלפיהם, ושיעוריהם אף היו גבוהים מאוד בקרב שני המגדרים.

לוח 3: שכיחות יחסית של התגובות לחשיפות אישיות של קורבנות־נשים ושל קורבנות־גברים, מבחן χ^2 ומדד לגודל האפקט

ממד פי של קרמר (ϕ) לגודל האפקט	ערכי χ^2	שכיחות יחסית (%) של תגובות לקורבנות־גברים $N = 701$	שכיחות יחסית (%) של תגובות לקורבנות־נשים $N = 1,189$	סוג התמיכה
0.090	14.83**	64.9%	55.9%	תמיכה מעריכה
0.135	34.19**	46.5%	60.4%	תמיכה רגשית
0.100	18.16**	6.7%	13.0%	תמיכה רשתית
	0.03	9.1%	8.9%	אחר
	1.66	2.9%	1.9%	תמיכה אינפורמטיבית
	0.98	0.8%	1.1%	חוסר־תמיכה

$p < .01$ ** , $p < .05$ *

הערה: סך כל השכיחויות היחסיות עולה על 100% מאחר שתגובות רבות כללו יותר מסוג אחד של תמיכה.

הניתוח האיכותני חשף שתי תמות נוספות שהבחינו בין דפוסי התגובה כלפי קורבנות־גברים וקורבנות־נשים: האדרת החשיפה וקריאה להשגת צדק, האדרת החשיפה נמצאה בתגובות כלפי גברים ובהן התמיכה המעריכה התבטאה גם בייחוס חשיבות חברתית לאומץ של הנחשפים. בניגוד למחמאות אישיות ("אמיצ/ה", "תותח/ית", "מלכ/ה") שאפיינו את התגובות לנחשפים משני המגדרים, חלק ניכר מן התגובות הללו שהופנו לגברים הוטען גם במשמעות של שליחות להעלאת המודעות הציבורית לתופעת הקורבנות הגברית. למשל:

תגובה א: תודה שכתבת, זה ממש חשוב שגברים מספרים. זה משנה את הבנת ותודעת הציבור.

תגובה ב: איזה אומץ. אתה וגברים נוספים שמשתפים בפגיעות שלנו כגברים פורצים את הדרך לאחרים שאין להם עדיין קול ובטוחים שזה קרה רק להם. תגובה ג: אני מצטערת שעברת את זה ומודה לך על האומץ לשתף ולומר שזה קורה בכל המגדרים ולא רק לנו הנשים.

נשים עוררו אף הן מחמאות על אומץ לבן, לעתים בליווי הנמקה חברתית בדומה לגברים, אולם לרוב הנמקה זו לא הופיעה בתגובות, והן התמקדו בעיקר במחמאות אישיות ("את אמיצה כל כך שנחשפת", "מחזקת אותך על החשיפה", "מהממת, כל הכבוד! חשיפה ממש לא קלה עבורך").

הקריאה להשגת צדק עבור הנחשף באמצעות עשיית דין עם התוקף או נקמה בו בלטה בתגובות כלפי קורבנות גברים. קריאות אלו אינן משתייכות אף לאחד מסוגי התמיכה המוכרים בספרות, אולם נראה כי הן ביטאו תגובה רגשית מצד המגיבים, שבמידה מסוימת יכולה להתפרש כהבעת אמפתיה או הזדהות. כך, בעוד שבתגובות לחשיפה של קורבנות נשים בלטו קריאות לפרסום זהותו של התוקף (בנימוק של הגברת אמינות החשיפה או של הגנה על הציבור מפני תקיפות שלו בעתיד), בתגובות לחשיפות של קורבנות גברים בלטו קריאות למיצוי הדין עם התוקף, אפילו בדרכים אלימות:

תגובה א: בא נלך לצלם אותו. בא איתי, תראה לי אותו מרחוק, מבטיח לך שהוא יברח ללבנון.

תגובה ב: חיבוק גדול אים תתלונן עליו במשטרה תוריד לו תכבוד ותעשה לעצמך קצת יותר כוח.

תגובה ג: WOW! צלקת בנשמה שהגיע הזמן לאוורר אותה! השלב הבא הוא להתמודד מול הבן בליעל שעשה לך את זה!

תגובה ד: מול שזה לא נגמר יותר גרוע. ותגיש תלונה על הבן זונה הזה!
תגובה ה: אתה ממש צריך לפרסם את שמו המזויף והפרופיל כדי שידעו ממי להיזהר כמו כן במקומך הייתי אוספת את כל החברים שלך ומחכה לו מחוץ לדלת.

לתגובות אלו התלוותה לרוב הבעת זעזוע מהמעשה שנחשף, והצעות הנקמה ועשיית הדין נועדו לתת לו מענה.

דיון ומסקנות

רשתות חברתיות, כגון טוויטר, פייסבוק ואינסטגרם, הולכות ומבססות את מעמדן כמרחבים מרכזיים ליצירת קשרים חברתיים ולשיתוף חוויות אישיות. על בסיס ההנחה כי ה"פרטי הוא ציבורי" (Antonakis-Nashif, 2015, p. 103), תנועות פמיניסטיות מבקשות בשנים האחרונות לרתום את כוחן של רשתות חברתיות למען השמעת קולן של קבוצות המודרות מן השיח המרכזי, כגון קורבנות של אלימות או של פגיעה מינית. מחאות מקוונות, כגון מחאת #MeToo או # למהלאהתלוננתי, מעודדות פרטים בחברה להתלכד במרחב המקוון לכדי תנועה חברתית שחברה משתפים את ניסיונותיהם ואת נקודת מבטם בפומבי במטרה להבנות מחדש את השיח החברתי-פוליטי סביבה. מחקר זה ביקש לתרום לחקר התחום מזווית משלימה – התגובות שעוררו סיפוריהם של הקורבנות – ולבחון את היקפה ואת מאפייניה של התמיכה החברתית במרחב זה. ועוד, על רקע המאבקים לכינון שיח גבריות חדש בשנים האחרונות ונוכח החשיפה של גברים במסגרת מחאת #MeToo, אף הם כקורבנות של פגיעה מינית, ביקש המחקר

לבחון אם יש הבדל בדפוס התמיכה המקוונים כלפי גברים וכלפי נשים שחשפו את קורבנותם.

התשובה העיקרית העולה מניתוח כמותי ואיכותני של 1,890 תגובות לחשיפות אישיות של נשים ושל גברים שפורסמו במהלך מחאת #MeToo היא היותן של הרשתות החברתיות מרחב תומך ברובו לקורבנות פגיעה מינית החושפים בהן את סיפוריהם האישיים. בניגוד למחקרים המצביעים על "אפקט הסרת עכבות" המאפיין, ככלל, תגובות של גולשים (Suler, 2004), ובניגוד לממצאי מחקרים שבחנו תגובות לחשיפות אישיות בסביבות שאינן מקוונות ומצאו שאלו כוללות שיעור לא מבוטל של תגובות לא־תומכות, כגון האשמת הקורבן וחוסר אמון בו (Ullman, 2010), שיעור התגובות הלא־תומכות שנמצאו במחקר זה היה מוערי, הן כלפי גברים והן כלפי נשים, ואילו רובן המכריע סיפק לקורבנות לפחות סוג אחד של תמיכה – רגשית, מעריכה, אינפורמטיבית או רשתית.

עוד נמצא, כי מעט התגובות הלא־תומכות עוררו גינויים עקיבים מצד מגיבים אחרים, והם נחלצו לעזרת הקורבנות ו"ייצגו" את הצד שלהם מול מגיבים לא־תומכים על־ידי העברה חד־משמעית של המסר כי פגיעה מינית אינה אשמתם של הקורבנות. יכולת תגובה כזו אינה קיימת בעולם הממשי, שבו חשיפה של פגיעה מינית מתרחשת לרוב באינטראקציה בין־אישית מצומצמת, אך נוכחותה בעולם המקוון טומנת בחובה פוטנציאל חיובי עבור קורבנות של פגיעה מינית. החשש מפני תגובות שליליות של הסביבה הוא חסם מרכזי בהחלטה לחשוף את הפגיעה (Hlavka, 2017; Russell & Oswald, 2016), אך נראה כי דווקא חשיפה מקוונת למספר גדול של נמענים, חרף הסיכוי שמקצתם יגיבו באופן שאינו תומך, מתווכת בין הקורבנות לבין תגובות לא־תומכות ומצמצמת את ההתמודדות הישירה עמן. אמנם לא ניתן להסיק מכך בהכרח כי המרחב המקוון מהווה "מרחב בטוח" לקורבנות פגיעה מינית – הן כמה מן התגובות (אף כי בשכיחות יחסית נמוכה) דווקא ביקשו לעורר פרובוקציה ולקעקע את אמינות הקורבנות, ואף לא ניתן לדעת אם ה"תיווך" של המגיבים המגוונים אכן סיפק לנחשפים תחושת הגנה. אולם, תגובת הנגד המגוונת והעקיבה כלפי תגובות אלו מצד גולשים אחרים מעידה שהפומביות והרשתיות של רשת האינטרנט עשויות אמנם לעודד הסרת עכבות, אך אפשר גם להסיק כי הן אף עשויות להגביר סולידריות והתגייסות לטובת קורבנות של פגיעה מינית.

מן הממצאים עולה מסקנה נוספת, הנוגעת לאופיו של תהליך התגובה לחשיפות אישיות של פגיעה מינית. בעוד שהספרות על תמיכה חברתית מקוונת בהקשרים שאינם פגיעה מינית, כגון חשיפת בעיות בריאות פיזיות או מנטליות, מצביעה באופן עקיב על תמיכה אינפורמטיבית כאחד מסוגי התמיכה המרכזיים שהנחשפים ברשת זוכים לה (Hether, Murphy, & Valente, 2016; Rains, Peterson, & Wright, 2015), במחקר זה התמיכה האינפורמטיבית נמצאה בשכיחות יחסית פחותה משכיחותם היחסית של סוגי התמיכה האחרים. לעומת זאת, תמיכה רגשית ותמיכה מעריכה,

שבמחקרים על הקשרים שאינם פגיעה מינית נמצאו בשכיחות יחסית נמוכה בלבד, נמצאו במחקר זה כסוגי התמיכה העיקריים שקורבנות פגיעה מינית משני המגדרים זכו להם. אפשר שהקושי הייחודי של קורבנות פגיעה מינית להיחשף והצורך המוגבר שלהם בעידוד ובהגברת הביטחון (Ullman, 2010) מיתרגמים בחברה למסרים של תמיכה מעריכה ותמיכה רגשית. זאת, בניגוד לסוגים אחרים של חשיפה, הנתפסים בחברה כמצריכים תמיכה שהיא בעיקרה אינפורמטיבית. במילים אחרות, התפלגות סוגי התמיכה שנמצאה במחקר זה עשויה ללמד שתהליך התגובה לחשיפות אישיות מקוונות אינו אוטומטי, אלא כרוך בהפעלה של שיקול דעת ובהתאמה של מסרי התגובה להקשרי החשיפה.

ההבדלים שנמצאו במחקר בין סוגי התגובה שהופנו לקורבנות גברים ולקורבנות נשים מלמדים כי התאמתם של מסרי התגובה להקשר החשיפה כרוכה במעורבות של רכיב נוסף: סטראוטיפים מגדריים. חרף העובדה ששני המגדרים זכו להיקפי תמיכה גדולים מאוד, נמצא במובהק כי קורבנות גברים עוררו תגובות תמיכה מעריכה בשכיחות יחסית גבוהה יותר ואילו קורבנות נשים עוררו תגובות תומכות רגשית ורשתית בשכיחות יחסית גבוהה יותר. הבדלים אלו עשויים להצביע על מוסכמות חברתיות רחבות הנוגעות לתפיסות של קורבנות גברית לעומת קורבנות נשית. אפשר שהקושי המוגבר של גברים להיחשף כקורבנות של פגיעה מינית בחברות פטריארכליות, המקשרות גבריות עם דומיננטיות ושליטה (Hlavka, 2017; Weiss, 2010), תורם לזכייתם במסרי תמיכה רבים יותר המחזקים את החלטתם, מחמיאים להם ומעודדים אותם, ובכך מבקשים לשפר את הדימוי העצמי שלהם. אפשר גם שזו הסיבה להפניית מסרי ההערכה והמחמאות לקורבנות נשים בעיקר ברמה האישית ("אמיצה", "מהממת", "תותחת"), ולעומת זאת, להפניית חלק ניכר מן המחמאות כלפי קורבנות גברים לחיזוקם ולהאדרת המשמעות החברתית של מעשה החשיפה שלהם, והגדרתם כפורצי דרך לגברים אחרים. נוסף על כך, בהיות מחאת #MeToo פמיניסטית בעיקרה, מחאה שנועדה להגדיל את המודעות להיקפן של פגיעות מיניות בנשים (Lokot, 2018), הרי שתמיכה רשתית בדמות מסרים המגבירים את תחושת השייכות של הנחשפת היא כמעט אינה רגשית למחאה. לכן, קורבנות נשים שחשפו את סיפוריהן ברשתות החברתיות עוררו תגובות החולקות סיפורים אישיים דומים ותחושת שותפות גורל בשכיחות יחסית גבוהה מקורבנות גברים. במילים אחרות, מן הממצאים עולה כי מסרי התמיכה הותאמו לסוג החשיפה המסוים, כלומר חשיפה אישית של פגיעה מינית, אך שיקפו גם סטראוטיפים מגדריים שעל־פיהם קורבנות גברית שונה מקורבנות נשית.

חיזוק נוסף למסקנה זו ניתן למצוא בקריאות לעשיית צדק עם הקורבנות ולנקמה בפוגעים, שנטו לאפיין תגובות כלפי קורבנות גברים יותר מתגובות כלפי קורבנות נשים. אף שאחת המטרות המוצהרות של מחאות האשטאג פמיניסטיות היא לעשות צדק עם נשים שקולן אינו נשמע במרחב הציבורי המרכזי והן נדרשות לבמה חלופית כדי לשתף את נקודת המבט שלהן (Lokot, 2018), ממצאי המחקר העלו כי דווקא

סיפורי הקורבנות של גברים עוררו תגובות שקראו לנקמה בתוקפים ולמיצוי הדין עמם בשכיחות יחסית גבוהה יותר מסיפורי הקורבנות של נשים. באופן פרדוקסלי, תגובות אלו עשויות לשקף דווקא הנחות של שיח פטריארכלי: מאחר שקורבנות גברית לפגיעה מינית מערערת על תפיסת הגבריות כעליונה ושולטת, קריאות לנקמה בתוקף עשויות להוות ניסיון להחזרת השליטה (הגברית) לידי הקורבן, ולמעשה ניסיון להשיב את הסדר החברתי הפטריארכלי על כנו. בשונה ממצאים מוקדמים יותר המורים כי קורבנות גברים של פגיעה מינית נתפסים בחברה כסובלים מפוסט-טראומה פחות מקורבנות נשים (Peterson et al., 2011), בתגובות אלו יש הכרה בסבלם של הקורבנות, ועם זאת, עדיין משתמעת מהם ציפייה להתנהלות "גברית". לפיכך, כלל לא ברור אם סוג כזה של תגובה אכן מתפרש כתומך בעיני הקורבנות. ייתכן שהוא נתפס בעיניהם כביקורת ועלול לשרת מטרה הפוכה ולהוות דווקא חסם לחשיפה.

לסיכום, הממצאים מעידים שקורבנות פגיעה מינית שחשפו את סיפוריהם במסגרת מחאת #MeToo זכו בעיקר לאמפתיה, לשיתוף, להכרה ולהערכה. זאת, חרף הריחוק הפיזי שלהם מנמעניהם והיותה של החשיפה מתוכת-מסך ולא ישירה. התגובות התומכות הופנו לקורבנות שנחשפו משני המגדרים, אולם שיקפו סטראוטיפים מגדריים: קורבנות גברים זכו בעיקר לעידוד ולמחמאות על אומץ לבם, ואילו קורבנות נשים זכו בעיקר לביטויי סימפטיה, אמפתיה ושותפות. חרף תרומתם של ממצאים אלו להבנת דפוסי התמיכה המקוונת, שאלות רבות נותרות עדיין פתוחות: האם נשים וגברים זקוקים לסוגי תמיכה שונים על בסיס סטראוטיפים מגדריים? כיצד קורבנות פגיעה מינית שנחשפו ברשת מפרשים את התגובות שקיבלו? האם חשיפה ותמיכה מקוונת יכולות להוות תחליף לפעולות אלו בעולם הממשי או שהן הרחבה או השלמה שלהן? תשובה מסוימת לשאלות אלו ניתן למצוא בתגובה שכתב אחד הקורבנות לאחר שסיפור החשיפה שלו זכה לתגובות תומכות רבות:

יקיריי אתם ריגשתם אותי כולכם, אתם מדהימים כל אחד ואחת מכם! אני לא ציפיתי לאהבה ותמיכה כזו גדולה, לולא התמיכה שלכם אני חושב שהייתי נמצא במקום אחר לחלוטין מבחינה נפשית. נתתם לי כוח ואהבה, גיליתי שיש אנשים טובים ואוהבים, אכפתיים וחמים. אני מודה לכולכם על התגובות החמות, ההודעות המרגשות, השיחות המדהימות והסיפורים האישיים ששלחתם אלי ושיתפתם אותי. תודה ענקית לכולם! ♥

מדברים אלו עדיין מוקדם להסיק כי תמיכה מקוונת היא בעלת השפעה חיובית על הנחשפים ונתפסת בעיניהם כמשמעותית לתהליך ההחלמה שלהם. טווח ההשפעה של התמיכה המקוונת, ממדיה ועד כמה היא דומה להשפעתן של תגובות לחשיפה פנים-אל-פנים או שונה ממנה הם שאלות שמתבקש לבדוק לעומקן במחקרי המשך.

מגבלות המחקר והצעות למחקרי המשך

למחקר הנוכחי כמה מגבלות. ראשית, המחקר התמקד ברשתות חברתיות שבהן המגיבים הם מזוהים ולא אנונימיים. מן הספרות ידוע שאנונימיות נוטה להגביר את הסרת העכבות (Bogen et al., 2019), ועל כן סביר שהרחבת גוף המחקר לתגובות אנונימיות (למשל: ניתוח תגובות לחשיפות אישיות שפורסמו בבלוגים או באתרים ברשת האינטרנט) הייתה מגלה שיעור גבוה יותר של תגובות לא־תומכות. עוד ייתכן, כי מקצת התגובות הלא־תומכות נכתבו במכוון בידי "טרולים" במטרה לעורר פרובוקציה ונמחקו על־ידי הקורבן או על־ידי מנגנוני הסינון של הרשתות החברתיות בסמיכות לפרסומן. לפיכך, סביר להניח ששיעורן של התגובות הלא־תומכות גדול מכפי שנמצא במחקר. שנית, המחקר ביקש להרחיב את הספרות המחקרית על קורבנות גברים של פגיעה מינית, ולצורך כך בדק אם יש הבדל במידת התמיכה החברתית בהם לעומת מידת התמיכה בקורבנות נשים. עם זאת, ייתכן שמשנתים נוספים מלבד המגדר של הקורבנות (למשל: סוג הפגיעה שנחשף על ידם, או מידת הקרבה של המגיבים אליהם – חברים קרובים, עמיתים לעבודה, מכרים) עשויים אף הם להסביר את הבדלי התגובות כלפיהם. שלישית, הניתוח האיכותני במחקר אפשר לחשוף באופן אינדוקטיבי דפוסי תמיכה חברתית שאינם נכללים בסוגי התמיכה שהציעו קוטרונה וסור (Cutrona & Suhr, 1992) – אינפורמטיבית, רגשית, רשתית, מעריכה ואינסטרומנטלית. אפשר ששימוש בשיטות ניתוח נוספות – למשל ניתוח שיח של השרשרים שהופיעו בתגובה לחשיפה, או ניתוח רטורי של תוכן החשיפה – היה ממקם את הממצאים בהקשר חברתי-תרבותי רחב אף יותר.

נוסף על מגבלות אלו, נותרו כאמור שאלות העולות ממחקר זה ומתבקש לחקור לעומקן. מחקרים בעתיד יוכלו לבדוק אם חשיפות מקוונות מניבות דפוסי תמיכה שונים מאשר חשיפות פנים־אל־פנים וכיצד הן נתפסות בעיני הנחשפים. עוד ניתן לבדוק אם חשיפות אישיות שהתרחשו במנותק ממסעות מחאה המניבים תמיכה בהיקפים דומים, או שמא חשיפה במסגרת מחאה פמיניסטית מגבירה את מידת התמיכה בקורבנות הנחשפים. מחקר זה הוא צעד ראשון למיפוי ולאפיון של דפוסי תמיכה בקורבנות של פגיעה מינית החושפים את סיפוריהם האישיים ברשתות החברתיות. במחקרים בעתיד מתבקש לבחון את השפעותיהן של חשיפות אישיות ושל התגובות להן על הקורבנות. בחינה זו תסייע להבנה מעמיקה יותר של מקומן של רשתות חברתיות בתהליכים פסיכולוגיים ככלל ובתהליכי חשיפה אישית ותמיכה חברתית בפרט.

מקורות

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית (2018). 20 שנה לחוק למניעת הטרדה מינית. אוחזר מתוך

https://www.1202.org.il/images/%D7%93%D7%95%D7%97_%D7%A9%D7%A0%D7%AA%D7%99_2018_%D7%9E%D7%9C%D7%90.pdf

קווי החירום לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית (2020, 2 ביוני). סיוע לגברים. אוחזר ב־22 ביוני, 2020 מתוך <https://www.1202.org.il/local/telaviv/services/assistance/men>

קידר ברור, ע' (2019, 26 במרץ). השלב הבא: להוציא מהארון את נושא הפגיעות המיניות בגברים. גלובס. אוחזר מתוך <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001279504>

רגב, ב', עזרם, ש', סידי, י' ושרי, נ' (2014). מדד אלימות לאומי. ביטחון פנים, 6, 7-3.

Ahrens, C. E., Stansell, J., & Jennings, A. (2010). To tell or not to tell: The impact of disclosure on sexual assault survivors' recovery. *Violence and Victims, 25*, 631-648. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.25.5.631>

Andalibi, N., Haimson, O. L., De Choudhury, M., & Forte, A. (2016, May). Understanding social media disclosures of sexual abuse through the lenses of support seeking and anonymity. *ACM CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. <https://doi.org/10.1145/2858036.2858096>

Antonakis-Nashif, A. (2015). Hashtagging the invisible: Bringing private experiences into public debate. In N. Rambukkana (Ed.), *Hashtag publics: The power and politics of discursive networks* (pp. 101-113). New York, NY: Peter Lang. Retrieved from <https://www.peterlang.com/view/9781454192015/chapter7.xhtml>

Beydoun, H. A., Beydoun, M. A., Kaufman, J. S., Lo, B., & Zonderman, A. B. (2012). Intimate partner violence against adult women and its association with major depressive disorder, depressive symptoms and postpartum depression: A systematic review and meta-analysis. *Social Science and Medicine, 75*(6), 959-975. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2012.04.025>

Bogen, K. W., Bleiweiss, K., & Orchowski, L. M. (2018). Sexual violence is #NotOkay: Social reactions to disclosures of sexual victimization on Twitter. *Psychology of Violence, 9*, 127-137. doi: 10.1037/vio0000192

Bogen, K. W., Bleiweiss, K., Leach, N. R., & Orchowski, L. M. (2019). #MeToo: Disclosure and response to sexual victimization on Twitter. *Journal of Interpersonal Violence, 1*-32. doi: doi.org/10.1177/0886260519851211

- Borja, S. E., Callahan, J. L., & Long, P. (2006). Positive and negative adjustment and social support of sexual assault survivors. *Journal of Traumatic Stress, 19*, 905-914. <https://doi.org/10.1002/jts.20169>
- Bridges, T., & Pascoe, C. J. (2014). Hybrid masculinities: New directions in the sociology of men and masculinities. *Sociology Compass, 8*(3), 246-258.
- Campbell, R., Dworkin, E., & Cabral, G. (2009). An ecological model of the impact of sexual assault on women's mental health. *Trauma, Violence & Abuse, 10*(3), 225-246.
- Chapleau, K. M., Oswald, D. L., & Russell, B. L. (2008). Male rape myths: The role of gender, violence, and sexism. *Journal of Interpersonal Violence, 23*, 600-615. <https://doi.org/10.1177/0886260507313529>
- Chaudoir, S. R., & Fisher, J. D. (2010). The disclosure processes model: Understanding disclosure decision-making and post-disclosure outcomes among people living with a concealable stigmatized identity. *Psychological Bulletin, 136*(2), 236-256. <http://doi.org/10.1037/a0018193>
- Cutrona, C. E., & Suhr, J. A. (1992). Controllability of stressful events and satisfaction with spouse support behaviors. *Communication Research, 19*(2), 154-174.
- Davies, M., & Rogers, P. (2006). Perceptions of male victims in depicted sexual assaults: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior, 11*, 367-377.
- Du Mont, J., Macdonald, S., White, M., & Turner, L. (2013). Male victims of adult sexual assault: A descriptive study of survivors' use of sexual assault treatment services. *Journal of Interpersonal Violence, 28*, 2676-2694. <https://doi.org/10.1177/0886260513487993>
- Gallagher, R. J., Stowell, E., Parker, A. G., & Welles, B. F. (2019, May). Reclaiming stigmatized narratives: The networked disclosure landscape of #MeToo. *SocArXiv*. <https://doi.org/10.31235/osf.io/qsmce>
- Giglietto, F., & Lee, Y. (2017). A hashtag worth a thousand words: Discursive strategies around #JeNeSuisPasCharlie after the 2015 Charlie Hebdo shooting. *Social Media + Society, 3*(1), 1-15.
- Hether, H. J., Murphy, S. T., & Valente, T. W. (2016). A social network analysis of supportive interactions on prenatal sites. *Digital Health, 2*, 1-12. <https://doi.org/10.1177/2055207616628700>
- Hlavka, H. R. (2017). Speaking of stigma and the silence of shame: Young men and sexual victimization. *Men and Masculinities, 20*(4): 482-505. <https://doi.org/10.1177/1097184X16652656>

- Hosterman, A. R., Johnson, N. R., Stouffer, R., & Herring, S. (2018). Twitter, social support messages, and the #MeToo movement. *The Journal of Social Media in Society*, 7(2), 69-91.
- Jacques-Tiura, A. J., Tkatch, R., Abbey, A., & Wegner, R. (2010). Disclosure of sexual assault: Characteristics and implications for posttraumatic stress symptoms among African American and Caucasian survivors. *Journal of Trauma & Dissociation*, 11(2), 174-192.
- James, V. J., & Lee, D. R. (2014). Through the looking glass: Exploring how college students' perceptions of the police influence sexual assault victimization reporting. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(14), 2447-2469. <https://doi.org/10.1177/0886260514553116>
- Javaid, A. (2017). *Male rape, masculinities, and sexualities: Understanding, policing, and overcoming male sexual victimisation*. Hampshire, England: Palgrave Macmillan.
- Lokot, T. (2018). #IAmNotAfraidToSayIt: Stories of sexual violence as everyday political speech on Facebook. *Information, Communication & Society*, 21, 802-817. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2018.1430161>
- Loney-Howes, R. (2018). Shifting the rape script: "Coming out" online as rape. *Frontiers: A Journal of Women's Studies*, 39(2), 26-57. <https://doi.org/10.5250/fronjwomestud.39.2.0026>
- Maas, M. K., McCauley, H. L., Bonomi, A. E., & Leija, G. (2018). "I was grabbed by my pussy and its #NotOkay": A Twitter backlash against Donald Trump's degrading commentary. *Violence Against Women*, 24(4), 1739-1750. <https://dx.doi.org/10.1177/1077801217743340>
- Mendes, K., Ringrose, J., & Keller, J. (2018). #MeToo and the promise and pitfalls of challenging rape culture through digital feminist activism. *European Journal of Women's Studies*, 25(2), 236-246.
- Messerschmidt, J. W. (2015). *Masculinities in the making: From the local to the global*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Moors, R., & Webber, R. (2012). The dance of disclosure: Online self-disclosure of sexual assault. *Qualitative Social Work*, 12, 799-815. <https://doi.org/10.1177/1473325012464383>
- O'Neill, T. (2018). "Today I speak": Exploring how victim-survivors use Reddit. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 7(1), 44-59. <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.v7i1.402>

- Orchowski, L. M., & Gidycz, C. A. (2015). Psychosocial consequences associated with positive and negative response to disclosure of sexual assault among college women: A prospective study. *Violence Against Women, 21*, 803-823. <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.v7i1.402>
- Orchowski, L. M., Untied, A. S., & Gidycz, C. A. (2013). Social reactions to disclosure of sexual victimization and adjustment among survivors of sexual assault. *Journal of Interpersonal Violence, 28*, 2005-2023. doi.org/10.5204/ijcjsd.v7i1.402
- Paolucci, E. O., Genuis, M. L., & Violato, C. A. (2001). A meta-analysis of the published research on the effects of child sexual abuse. *Journal of Psychology, 135*(1), 17-36. <https://doi.org/10.1080/00223980109603677>
- Papacharissi, Z. (2016). Affective publics and structures of storytelling: Sentiment, events and mediality. *Information, Communication & Society, 19*(3), 307-324.
- Peterson, Z. D., Voller, E. K., Polusny, M. A., & Murdoch, M. (2011). Prevalence and consequences of adult sexual assault of men: Review of empirical findings and state of the literature. *Clinical Psychology Review, 31*(1), 1-24.
- Rains, S. A., Peterson, E. B., & Wright, K. B. (2015). Communicating social support in computer-mediated contexts: A meta-analytic review of content analyses examining support messages shared online among individuals coping with illness. *Communication Monographs, 82*, 403-430. <https://doi.org/10.1080/03637751.2015.1019530>
- Russell, B. L., & Oswald, D. (2016). When sexism cuts both ways: Predictors of tolerance of sexual harassment of men. *Men and Masculinities, 19*, 524-544. <https://doi.org/10.1177/109718415602745>
- Salter, M. (2013). Justice and revenge in online counter-publics: Emerging responses to sexual violence in the age of social media. *Crime, Media, Culture: An International Journal, 9*(3), 225-242. <https://doi.org/10.1177/1741659013493918>
- Schouten, A. P., Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Precursors and underlying processes of adolescents' online self-disclosure: Developing and testing an "Internet-attribute-perception" model. *Media Psychology, 10*(2), 292-315. <https://doi.org/10.1080/15213260701375686>
- Sorsoli, L., Kia-Keating, M., & Grossman, F. K. (2008). "I keep that hush-hush": Male survivors of sexual abuse and the challenges of disclosure. *Journal of Counseling Psychology, 55*(3), 333-349.

- Stermac, L., Del Bove, G., & Addison, M. (2004). Stranger and acquaintance sexual assault of adult males. *Journal of Interpersonal Violence, 19*, 901-915. <http://dx.doi.org/10.1177/0886260504266887>
- Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *Cyber Psychology & Behavior, 7*(3), 321-326.
- Ullman, S. E. (2010). Social reactions and their effects on survivors. In S. E. Ullman (Ed.), *Talking about sexual assault: Society's response to survivors* (pp. 59-82). Washington, DC: American Psychological Association.
- Ullman, S. E., & Filipas, H. H. (2001). Correlates of formal and informal support seeking in sexual assault victims. *Journal of Interpersonal Violence, 16*(10), 1028-1047. <https://doi.org/10.1177/088626001016010004>
- Ullman, S. E., & Filipas, H. H. (2005). Gender differences in social reactions to abuse disclosures, post-abuse coping, and PTSD of child sexual abuse survivors. *Child Abuse & Neglect, 29*(7), 767-782.
- Weiss, K. G. (2010). Male sexual victimization: Examining men's experiences of rape and sexual assault. *Men and Masculinities, 12*, 275-298. doi:10.1177/1097184X08322632
- Young, S. M., Pruett, J. A., & Colvin, M. L. (2016). Comparing help-seeking behavior of male and female survivors of sexual assault: A content analysis of a hotline. *Sexual Abuse, 30*, 454-474. doi:10.1177/1079063216677785